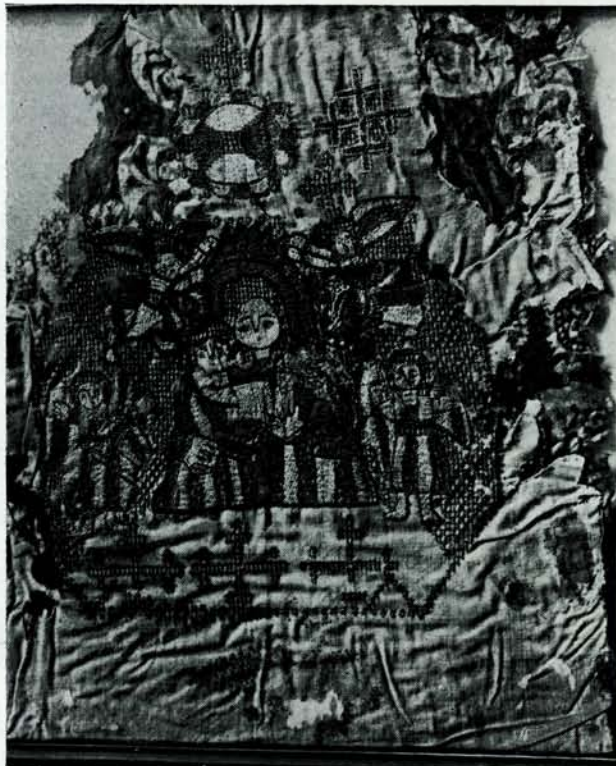

ճունքների վերայ, որ սովորաբար Տրդատ քրիստոնեային է վերագրուել Պորենացու ազգեցութեամբ: Եւ նա միակը չէր. Ափնայ գիւղի հիւսիսային կողմը, ուր հին գերեզմանատունն է, տեսիլ ենք երկու քար նոյն ոճով եւ մեծութեամբ քանդակուած, մէկը երկար եւ հարթաքանդակ, որի նմանները կան վերեւ յիշուած Տրդատայ Թախտի աւերակների մէջ, միւսը հաւանորէն Ֆրոնտոնի մաս, աւելի խոր քանդակներով, որ գիւղացիք կոտորուել են եւ իրենց շէնքերի մէջ դար-

մի բեկոր էլ տեսանք Սամոզարովէշի եկեղեցու պատի մէջ (Պատկ. 13), բայց նաեւ ուրիշ կտորներ հազցրած եկեղեցու պատի մէջ: Նոյնը տեսնում ենք Տիկորի եւ Երերոյքի գոյների կողերի կիսարտւորակ սիւներով: Այս ցուցումները բաւական պիտի լինին հասկանալու մեր բաղիլիկ եկեղեցիների եւ նըրանց կողքին գերեզմանական հին կոթողների վերայ միջագիտական-ասորա-հելլենական-հռոմէական աղբւր: Որոշ մոտիւնների նմանութիւնը ասորականին եւ կոպտականին

Պատկ. 106

ծագրել. տարաբաղդարար մեր երկրորդ այցելութեան ժամանակ նրանց հետքերը չգրտանք, եւ գիւղացիք չկամեցան յայտնել, վախենալով պատժից: Գուցէ եւ Եղիպատուոչ (Տամջրու այժմ) գիւղի տակ թաղուած է նոյն շրջանի մի շէնքի մնացորդ:

Քրիստոնէութեան ընդունելութեամբ այդ կապը պիտի առաւել շեշտուէր, եւ այդ երեւում է բաղիլիկ եկեղեցիների կառուցման մէջ, որոնք ոչ թէ հռոմէական են, այլ յունա-հռոմէական-ասորական արուեստի մի խառնուրդ, ինչպէս Ասորիքում: Այդպիսի

հոսանքի նոյնութիւնն է մատնանշում, նոյնը պիտի ասենք եւ սասանեանի նմանութիւնը, որ ինքն էլ իւր հերթին ենթարկուած էր հելլենական ազդեցութեան:

Ձեւի կողմից մեր կոթողներն իրենց նախնութեանը պիտի ունեցած լինին. մեր ներկայ կոթողները իրենց պատկերագրութեամբ քրիստոնէական էին, թէպէտ մի երկուսի հա-

*Strzygowski. Die Baukunst. Պատկ. 434. 438. 443: